

**PLAN DAVANJA KONCESIJE ZA PROJEKAT IZGRADNJE ŽIČARE KOTOR – LOVČEN -
CETINJE**

Pravni okvir	Zakon o koncesijama ("Službeni list CG",br.8/09)
Opis dokumenta	Projekat izgradnje Žičare predstavlja šansu za povezivanje Cetinja sa Bokom Kotorskom, Nacionalnim parkom Lovćen i Njegoševim mauzolejom. Radi se o izuzetno značajnom infrastrukturnom projektu koji će dodatno obogatiti turističku ponudu Crne Gore. Projekat je urađen sa jasnom vizijom budućeg stanja u prostoru koji uvažava principe održivog razvoja i prati smjernice date PPPN NP Lovćen.
Period sprovođenja	2014. godina
Status dokumenta	Prijedlog
Datum verzije	19.03. 2014. godine
Korisnici	Vlada Crne Gore Ministarstvo održivog razvoja i turizma Ministarstvo finansija

PLAN DAVANJA KONCESIJE ZA PROJEKAT IZGRADNJE ŽIČARE KOTOR – LOVČEN - CETINJE

Glavni cilj projekta žičare je da se poveže Prijestonica Crne Gore sa turističkim centrom u Boki Kotorskoj sa sjeverozapadne strane planine Lovćen. Na takav način, turističko područje, čije je srce Nacionalni park Lovćen, treba da bude povezano sa savremenim sistemom sa adekvatnom saobraćajnom infrastrukturom.

Tako bi se ostvario davnašnji san da se olakša pristup Nacionalnom parku Lovćen i jednoj od najvažnijih znamenitosti zemlje. Ovo je i važan korak da se postigne cilj Crne Gore da poboljša svoju turističku privredu i da se izgradi mreža turističkih destinacija i da se povežu na savremen i turistički atraktivan način postojeća interesantna mjesta, koja se nalaze van uobičajenih staza na Primorju.

Projekat žičara do Nacionalnog parka Lovćen nije samo nova turistička infrastruktura za ovo područje. Treba da bude važan korak u ekonomskom razvoju i dobrobiti Crne Gore na isti način kao što treba da bude očuvanje jedinstvenog pejzaža i životne sredine sa održivom turističkom infrastrukturom.

Prema projektu, to bi bila najduža žičara na Jadranskoj obali sa posebnim akcentom na uživanju u putovanju sa nivoa mora preko Lovćena do Prijestonice Crne Gore, Cetinja. To bi bila jedinstvena turistička ponuda za domaće i strane goste.

Predmet koncesije

Predmet koncesije, kako je predviđeno Koncesionim aktom je projektovanje, finansiranje, izgradnja, upravljanje, održavanje i prenos sistema žičare od Kotora do Cetinja preko Nacionalnog parka Lovćen u Crnoj Gori, na osnovi „projektuj, izgradi, finansiraj, upravljaj, prenesi“.

Izgradnja žičare je predviđena u Prostornom planu posebne namjene za NP Lovćen. Ministarstvo održivog razvoja i turizma Crne Gore je pripremlilo idejni projekat za žičaru za koji je saglasnost dobijena od: Opštine Kotor od 05. novembra 2010. godine; Prijestonice Cetinje od 09. novembra 2010. godine; Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture Kotor od 10. decembra 2010. godine; Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture Cetinje od 03. novembra 2010. godine; Ministarstva kulture od 12. januara 2011.godine i Zavoda za zaštitu prirode od 11. novembra 2011. godine.

INFORMACIJA O REALIZACIJI PROJEKTA IZGRADNJE ŽICARE KOTOR-LOVČEN-CETINJE

Projekat izgradnje Žičare predstavlja šansu za povezivanje Cetinja sa Bokom Kotorskom, Nacionalnim parkom Lovćen i Njegoševim mauzolejom, na jedan savremen i turistički bogat, ali istovremeno jako atraktivan način.

U pogledu turizma, Žičara ne samo da će predstavljati centralni projekat za područje Cetinja i Bokokotorskog zaliva, već i za državu Crnu Goru. Imajući u vidu još blizinu najposjećenijeg turističkog grada u okruženju i bisera Jadrana, Dubrovnika, Žičara će predstavljati jedinstvenu turističku ponudu u regionu. Ovo je jedinstvena turistička ponuda za domaće i strane goste, najduža i najveća turistička žičara na svijetu, sa nevjerojatnim pogledom na zaleđe crnogorske obale.

Ovim projektom predviđena je izgradnja 15 kilometara duge Žičare sa gondolama, čime će se, tokom 40. minutnog putovanja, putnicima omogućiti užitak u Zalivu na primorju, vožnja do planine Lovćen sa najljepšim predjelima Crne Gore uz jedinstven pogled na Bokokotorski zaliv i Jadransko more, i posjeta kulturnom, duhovnom i istorijskom centru Crne Gore, Prijestonici Cetinje. Putovanje Žičarom predstavljaće jedinstveno iskustvo i zbog neminovnih promjena nadmorske visine. Svoje putovanje putnici će započeti sa nivoa mora, odnosno 0 metara nadmorske visine (Kotor) i preko Nacionalnog parka Lovćen čiji je najvišičiji vrh na 1.750 m nadmorske visine, posjetiće crnogorsku Prijestonicu na 600 m iznad mora.

Ovim projektom predviđene su 4 stanice, dvije početne u Cetinju i Kotoru, kao i dvije međustanice: Kuk i Ivanova korita. Predviđeni tip žičare je šest do deset sjedišta, gondola sa odvojjim držačima, dok je sami kapacitet prevoza putnika cirka 1000 lica po satu.

Projekat žičare Kotor – Lovćen – Cetinje, koji će se realizovati kroz model privatno-javnog partnerstva, tačnije putem koncesije, vrijedan je ukupno 47 miliona eura. Od pomenute sume, 36.7 miliona opredijeljeno je za samu gradnju žičare, 9.7 miliona za gradnju stanica i međustanica, a ostatak za proces eksproprijacije i ostale troškove.

Uzimajući u obzir značaj ovog projekta i činjenicu da je u 2013. godini cirka 1.5 miliona turista posjetilo Crnu Goru, Dubrovnik skoro 2 miliona turista, a od kojih je skoro 250.000 posjetilo Kotor, dok je pored navedenog u Kotor uplovilo 343 kruzera sa preko 250.000 posjetilaca, ovaj projekat predstavlja izuzetnu šansu za dalji razvoj turizma u Crnoj Gori. Takođe, potrebno je uzeti u obzir crnogorsku metropolu turizma - Budvu, gdje je u 2013. godini boravilo cirka 700.000 turista koji su ostvarili preko 4 miliona noćenja.

Na osnovu gore navedenih podataka urađena je analiza posjećenosti Žičare i dva scenarija shodno procjeni prometa putnika i veličine prihoda, koji se nalaze u prilogu. U prvom slučaju, za koji se smatra da je najlošiji mogući scenario, procijenjuje se da će ovaj projekat privući 33%

putnika sa kruzera iz Kotora, 5% posjetilaca koji su u Budvi i 15% posjetilaca koji obiđu Cetinje, odnosno oko 165.000 posjetilaca već u prvoj godini, u 2015. godini bi koristilo Žičaru.

U drugom slučaju, koji smatramo realnim scenarijom, procijenjeno je da će buduća Žičara privući takođe 33% posjetilaca sa kruzera, 10% posjetilaca iz Budve, 5% posjetilaca iz Dubrovnika i 15% posjetilaca iz Cetinja, odnosno ukupno 220.000 posjetilaca već u prvoj godini poslovanja.

Uzimajući u obzir navedene procjene posjetilaca za prvu godinu poslovanja, potrebno je napomenuti da će rast posjetilaca Žičare pratiti rast turizma u Crnoj Gori. S tim u vezi, shodno procjenama Svjetskog savjeta za turizam i putovanje, Crna Gora će do 2021. godine doživjeti značajan razvoj turizma i povećanje broja posjetilaca od 7.2% na godišnjem nivou, što predstavlja izuzetan podatak kako za Crnu Goru, tako i za budućeg partnera u ovom projektu.

Sa prosječnom cijenom povratne karte od 20 do 30 €, zavisno od dionice koju putnik izabere da putuje do međustanica Ivanova korita ili Kuk, ili cijelu dionicu do Cetinja odnosno Kotora, procijenjeni godišnji prihodi bi iznosili za pesimističan scenario preko 3.6 miliona EUR, odnosno za realan scenario preko 4.7 miliona EUR, već u prvoj godini poslovanja.

S tim u vezi za dva scenarija pesimističan/realan, napravljena je finansijska simulacija. Rezultati su sljedeći:

- U scenariju 1. za koji se smatra da je lošiji, tj. pesimističan, pored prihoda koji proizilaze iz saobraćaja putnika, grantor (Vlada) će imati dodatni izdatak na godišnjem nivou tokom koncesionog perioda (30 godina).
- U scenariju 2. za koji se smatra da je realan, gdje je ukazano da će ukupni prihodi od prodaje ulaznica biti veći, Država bi u ovom slučaju umjesto neto izdatka ostvarivala neto priliv od koncesionara koji bi iznosio 1.300.000 EUR na godišnjem nivou, za period trajanja koncesije.

Ovaj projekat pored direktnog uticaja na državni budžet ostvariće i druge mjerive benefite, kao što su dodatni prihodi za Prijestonicu Cetinju, Nacionalni park Lovćen, postojeće privrednike i druga pravna odnosno fizička lica.

Najveći benefiti projekta izgradnje Žičare od Kotora do Lovćena jesu unapređenje turističke ponude Crne Gore i doprinos boljoj preraspodjeli dobiti ostvarene u sektoru turizma. Trenutno, ti dobiti su uglavnom skoncentrisani duž crnogorske obale, međutim upravo bi se realizacijom ovog projekta promet od sektora turizma povećao, dok bi Nacionalni park Lovćen zajedno sa Prijesticom Cetinje ostvario dodatne prihode i pozitivno uticao na ekonomsku situaciju u ovom dijelu Crne Gore.

U suštini, bolja pristupačnost Nacionalnom Parku Lovćen i Cetinju stvara mogućnost i izuzetnu priliku da pomenute lokacije privuku veći broj turista u Crnoj Gori., što će rezultirati većom ukupnog potrošnjom posjetilaca na ovim lokacijama, čime bi se doprinijelo otvaranju novih radnih mjesta i svakako povećanju bruto društvenog proizvoda.

Prema dostupnim podacima, projekat Žičare Kotor – Lovćen - Cetinje zajedno sa drugim sličnim projektima će izazvati veću potrošnju stranih turista u Crnoj Gori. Prisustvo više turističkih atrakcija u NP Lovćen i Cetinju ima potencijal da podstakne turiste, koji posjećuju ove lokacije, da izdvoje više novca za ekskurziju/ostanak u Crnoj Gori, i ostanu duže nego ranijih godina. Takođe, shodno procjenama Svjetskog saveza za turizam i putovanja pretpostavlja se da će se prosječan dnevni izdatak putnika sa kruzera povećati za 40%, tj. sa 93 eura po danu na 130 eura po danu, ukoliko bude koristio Žičaru.

Ovo povećanje u potrošnji turista rezultiralo bi većim prihodima u Cetinju i Nacionalnom parku Lovćen. Tako bi Prijestonica Cetinje mogla privući između 0.8 i 1.5 miliona eura dodatne potrošnje od stranih turista u 2015. godini, koji će biti isključivo "posljedica" rada Žičare. Na osnovu ovih podataka možemo konstatovati da bi u periodu eksploatacije Žičare, od 2015. do 2044. godine, u neto sadašnjoj vrijednosti, potencijalna dodatna potrošnja posjetilaca u Cetinju bila između 23 i 42 miliona EUR.

Istovremeno i Nacionalni park Lovćen bi mogao privući između 1.3 i 2.4 miliona eura dodatne potrošnje posjetilaca na njegovoj teritoriji samo u 2015. godini. U periodu od 2015. do 2044. godine procjena je da bi realizacijom ovog projekta potencijalni promet bio u neto sadašnjoj vrijednosti između 45 i 84 miliona eura.

Od početka same ideje realizacije projekta Žičare do danas urađeno je dosta. U prethodnom periodu urađen je Idejni projekat izgradnje Žičare, više studija izvodljivosti, elaborat o eksproprijaciji, idejno rješenje napajanje žičare, elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu i „Prostorni plan posebne namjene za Nacionalni park Lovćen“, koji je nakon utvrđivanja predloga od strane Vlade Crne Gore, dostavljen Skupštini na usvajanje.

U međuvremenu, u saradnji sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj, urađena je revizija studije izvodljivosti, započeta je izrada koncesionog akta, kako bi se u formi nacrtu krajem I kvartala 2014. godine našao na javnoj raspravi prije nego isti bude dostavljen Vladi na usvajanje a istovremeno se radi na pripremi tenderske dokumentacije. Za navedene aktivnosti EBRD je donirao 240.000 EUR i iskazao zainteresovanost da pomogne realizaciju ovog projekta povoljnim kreditnim aranžmanom budućeg koncesionara u iznosu do 15 miliona EUR.

Uzimajući u obzir sve gore navedeno, kao i vrijednost samog projekta od 47 miliona EUR, a uvažavajući činjenicu da će ovo biti prvi ovakav projekat u Crnoj Gori i regionu, za očekivati je da Država podrži i olakša poslovanje budućem privatnom partneru. U tom slučaju obaveze privatnog partnera, odnosno koncesionara, su finansiranje izgradnje Žičare, upravljanje i održavanje iste na određeni vremenski period. Zauzvrat, imajući u vidu javni interes za realizaciju ovog projekta ne samo za turizam u Crnoj Gori, već i za ostale privredne grane, potrebno je da Država učestvuje u eventualnih godišnjih izdataka (availability payment), koji bi se koristili da privatnom partneru osiguraju odgovarajući povrat na investiciju.